

ERG

EĞİTİM İZLEME RAPORU 2025

Yönetici Özeti

The corners of the page are decorated with overlapping geometric shapes, primarily squares and diamonds, outlined in thin lines of yellow, purple, and teal. These patterns are arranged in a way that they appear to be part of a larger, repeating design.

ERG

EĞİTİM
REFORMU
GİRİŞİMİ

EĞİTİM İZLEME RAPORU

2025

Yönetici Özeti

Eğitim Reformu Girişimi (ERG), çocuğun ve toplumun gelişimi için eğitimde yapısal dönüşüme nitelikli veri, yapıcı diyalog ve farklı görüşlerden ortak akıl oluşturarak katkı yapan bağımsız ve kâr amacı gütmeyen bir girişimdir. Yapısal dönüşümün ana unsurları, eğitimde karar süreçlerinin veriye dayalı olması, paydaşların katılımıyla gerçekleşmesi, her çocuğun kaliteli eğitime erişiminin güvence altına alınmasıdır.

2003 yılında kurulan ERG, Türkiye'nin önde gelen vakıflarının bir arada desteklediği bir girişim olmasıyla Türkiye sivil toplumu için iyi bir örnek oluşturur.

ERG çalışmalarını, Eğitim Gözlemevi ve Eğitim Laboratuvarı birimleriyle yürütür, Öğretmen Ağı'nın yürütücülüğünü üstlenir.

Anne Çocuk Eğitim Vakfı, Aydın Doğan Vakfı, Borusan Kocabıyık Vakfı, Ekol Vakfı, Sabancı Üniversitesi, Sabancı Vakfı ve Vehbi Koç Vakfı'nın ana desteğiyle çalışmalarını sürdüren ERG'ye, Elginkan Vakfı, MV Holding, Tekfen Vakfı ve TUSİAD katkıda bulunmaktadır.

KURUMSAL DESTEKÇİLER

Kayıhan Kesbiç

2017 yılında Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünden mezun oldu. Aynı bölümde ilk yüksek lisans derecesini aldı. 2019-2020 akademik yılında Jean Monnet bursiyeri olarak Kent Üniversitesi'nde Uluslararası Göç alanında ikinci yüksek lisansını tamamladı. ERG'de Politika Analisti olarak çalışan Kesbiç, sosyoekonomik koşulların eğitime etkileri, eğitime erişim ve mesleki eğitim alanlarına yoğunlaşıyor.

Gülen Naz Terzi

2020 yılında İstanbul Bilgi Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nden mezun oldu. 2023'te Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünde kağıt atık işçileri üzerine yüksek lisansını tamamladı. İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde proje asistanlığı yaptı. 2019'dan beri sivil toplum alanında çeşitli vakıflarda ve projelerde göçmenlerle beraber gönüllü faaliyetlerde bulunuyor. 2024'te ERG ekibine katıldı.

Özgenur Korlu

Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler ve Ekonomi bölümlerinden 2016 yılında mezun oldu. 2016-2018 yılları arasında Boğaziçi Üniversitesi'nde sosyal politika ve ekonomi yüksek lisans dersleri aldı. 2022 yılında MEF Üniversitesi İşletme Bölümü'nde finans alanında yüksek lisans yaptı. 2025 yılı itibarıyla İstanbul Bilgi Üniversitesi Siyaset Bilimi doktora öğrencisidir. Nisan 2018'den beri ERG'de çalışan Korlu, veri odaklı çalışmaların genel koordinasyonunu üstleniyor, Türkiye ve dünyada eğitime ayrılan kaynaklar, özel öğretim politikaları, sosyoekonomik durumun eğitime etkileri ve eğitimin çıktıları konularında analiz ve raporlar hazırlıyor. Acil Durumlarda Eğitim için Uluslararası Ağ (INEE) ve Human Development and Capability Association (HDCA) üyesi olan Korlu, Mart 2024'te INEE Türkiye Odak Kişisi olarak seçildi. Akademi ve sivil toplumda yürüttüğü çalışmaların yanı sıra bilgi tasarımcısı olarak infografikler ve grafikler tasarlayan Korlu, veri hikayeleştirme ve görselleştirme eğitimleri de veriyor.

Ekin Gamze Gencer

2009 yılında Boğaziçi Üniversitesi Sosyoloji bölümünden mezun oldu. Sonrasında Columbia Üniversitesi'nde Sosyokültürel Antropoloji bölümünde yüksek lisans yaptı. ERG Eğitim Gözlemevi'nde Kıdemli Politika Analisti olarak çalışan Gencer, özel eğitim, öğretmenler, yönetim ve iklim krizi alanlarındaki eğitim politikalarını izliyor, tüm çocukların eğitim hakkının güvence altında olmasına yönelik savunuculuk çalışmalarını yürütüyor.

Burcu Meltem Arık

Lisans eğitimini ODTÜ Kimya bölümünde çevre/endüstriyel kimya alanına odaklanarak, yüksek lisansını İstanbul Bilgi Üniversitesi Kültürel İncelemeler bölümünde iklim değişikliği eğitimi politikaları alanında yaptı. Ulusal ve uluslararası kuruluşlarda eğitim politikaları, çevre/doğa/iklim/sürdürülebilirlik eğitimi, ekolojik okuryazarlık ve biyomimikri konularında çalıştı. UNESCO Türkiye Komisyonu Eğitim İhtisas Komitesi, Uluslararası Doğayı Koruma Birliği (IUCN) Eğitim ve İletişim Komisyonu (CEC), International Degrowth Network, Common Ecologies üyesidir. Eğitim Politikaları Merkezleri Ağı (NEPC), Roots & Shoots Türkiye, YerGök Dayanışma Derneği yönetim kurulu üyesidir. 2007-2008 yıllarında da görev yaptığı Eğitim Reformu Girişimi'nde 2017 yılından bu yana Eğitim Gözlemevi Koordinatörü olarak çalışıyor. Eğitimin içeriği, iklim ve ekolojik kriz, ekolojik okuryazarlık, çevre/doğa eğitimi, öğretim programları, eğitim ortamları, toplumsal cinsiyet eşitliği, çocuk ve doğa hakları, çocuk ve genç hareketleri alanlarında izleme ve savunuculuk çalışmaları yürütüyor.

Bu yayına řu şekilde referans veriniz: Kesbiç, K., Terzi, G. N., Korlu, Ö., Gencer, E. G. ve Arık, B. M. (2025). Eğitim izleme raporu 2025. Eğitim Reformu Girişimi. [LINK](#)

Küresel ölçekte derinleşen sosyoekonomik eşitsizlikler, ekolojik krizler, teknolojik dönüşümler ve siyasal kutuplaşma, eğitimi hem bilgi ve beceri edinme hem de toplumsal adaletin ve kamusal dayanıklılığın alanı hâline getiriyor. Pandemi sonrası ekonomik durgunluk, sertleşmeye başlayan iklim krizi, zorunlu göç hareketleri ve artan toplumsal kutuplaşma, birbirini etkileyen süreçler olarak Türkiye'deki eğitim sistemini çok boyutlu biçimde dönüştürüyor. Eğitim İzleme Raporu 2025, bu çok katmanlı kriz ortamının eğitim sistemine etkilerini çocuğun ve öğretmenin iyi olma hâlini merkeze alarak kanıt temelli bir çerçeveye değerlendiriyor; eğitimi bir hak, kamusal alan ve toplumsal dayanıklılık ağı olarak ele alıyor.

EĞİTİMDE YÖNETİŞİM

Eğitim politikalarında sık değişen hedefler ve mevzuat, eğitimde iyi yönetişimin gerektirdiği stratejik tutarlılık, veri bütünlüğü ve uygulama şeffaflığına yönelik ihtiyaçları derinleştiriyor. 2024-25 eğitim-öğretim yılında çocukların ve öğretmenlerin iyi olma hâlini merkezde tutan hesapverebilir ve kapsayıcı bir yurttaş-kamu idaresi diyaloguna ihtiyaç sürüyor.

Eğitim politikalarının çoklu krizler çağında nasıl şekilleneceği, “çocuğun gereksinimlerini etkili ve verimli bir biçimde karşılayacak yapı ve süreçler nasıl organize edilmeli, yönetilmeli ve denetlenmeli?” sorusuna verilecek yanıtlarla doğrudan ilişkilidir. 2024-25 yılı bu çerçevede incelendiğinde, üst politika belgelerindeki hedeflerin şeffaf, öngörülebilir ve izlenebilir kriterlerinin bulunmamasının izlemeyi zorlaştırdığı görülüyor. Hesapverebilirliğin sistemin bir aracı olmaktan çıkıp sistemin kendisine dönüşmesi bir risk oluşturuyor. Eğitimde yönetim tek başına metriğe dayalı bir hesapverebilirlik düzeni üretmek yerine, çocuğu ve öğretmeni merkeze alan, nitelikli bir eğitim sisteminin inşasının aracı olmalıdır.

EĞİTİME ERİŞİM

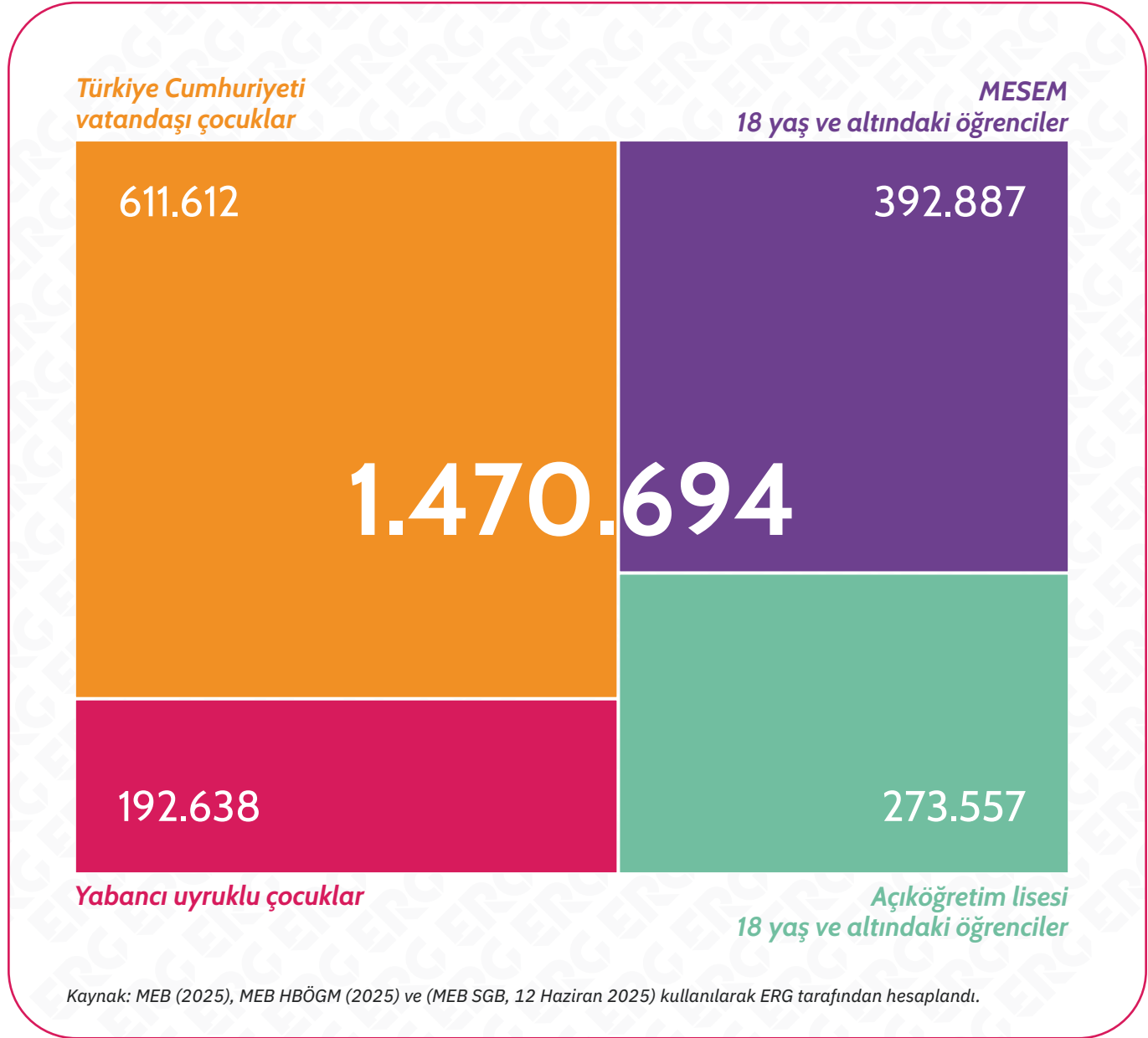
Eğitim sistemlerinin krizler karşısında bir toplumsal dayanıklılık ağı olabilmesi için öncelikle tüm çocuklar örgün eğitim veren kurumlara kayıtlı olmalıdır. Bu öncelik, çocukların nitelikli eğitim hakkının gerçekleşmesi için de ilk adımdır.

2024-25 eğitim-öğretim yılında Türkiye’de eğitim dışındaki çocuk sayısı yaklaşık 804 bin 250’dir; eğitime erişemeyen çocukların yaklaşık 611 bin 612’si Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve 192 bin 638 kadarı ise yabancı uyrukludur. Bunlara zorunlu eğitim çağında olmalarına karşın örgün eğitim kurumları yerine yaygın eğitim kurumlarına¹ kayıtlı toplam 666 bin 444 çocuk eklendiğinde örgün eğitim veren kurumlara kayıtlı olmayan çocuk sayısı 1 milyon 470 bin 694’e yükseliyor.

1 MEB, mesleki eğitim merkezlerine kayıtlı öğrencileri “örgün eğitim kapsamındaki mesleki eğitim merkezi programındaki öğrenciler” olarak tanımlıyor; ancak, öğrencilerin okulda geçirdikleri süreden daha fazlasını işletmelerde geçirdikleri düşünüldüğünde, bu programın “örgün eğitim” olduğunu söylemek güçtür (Kesbiç vd., 2024).

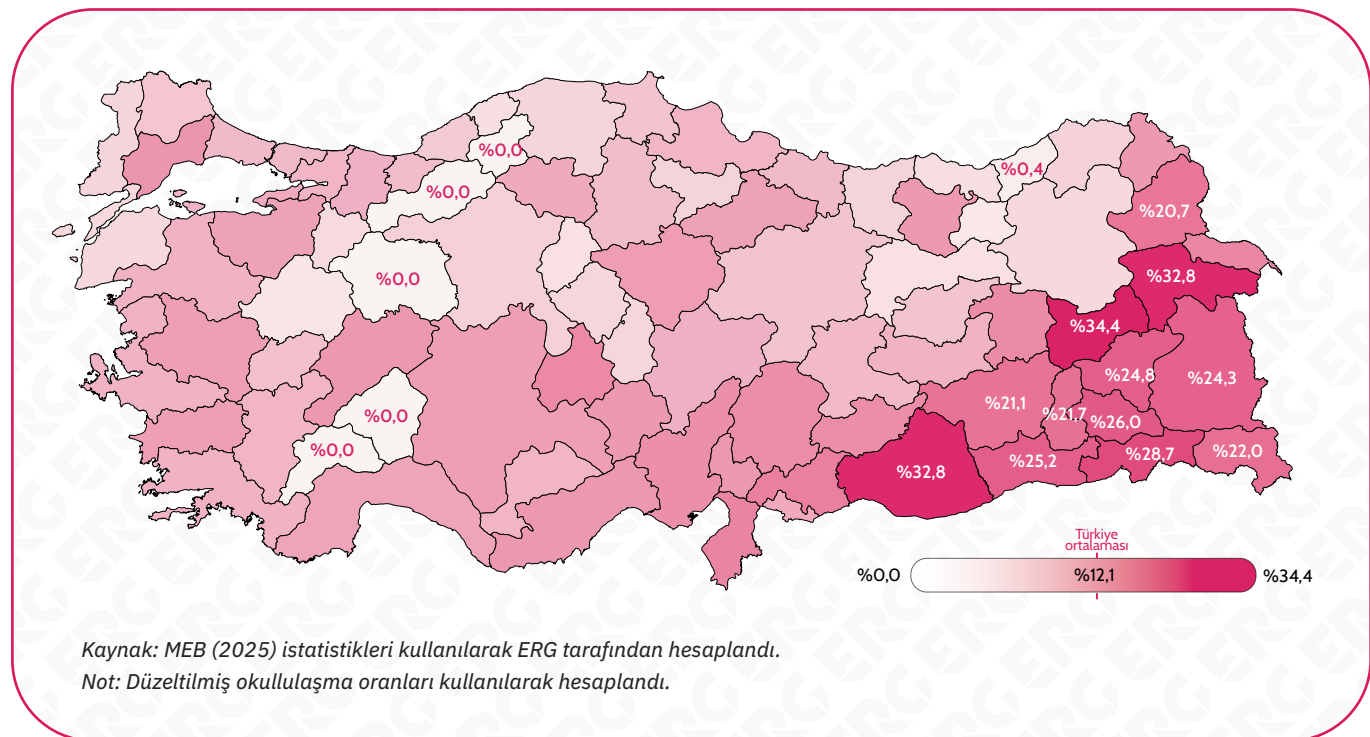
ÖRGÜN EĞİTİM DIŞINDAKİ ÇOCUK SAYISI, 2024-2025

14–17 yaş grubunda Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı, eğitim dışındaki çocuk oranının son iki yıldır %8 seviyesinin üzerinde seyretmesi ve bazı illerde bu yaş grubundaki üç çocuktan birinin ortaöğretim veya yükseköğretimde olmaması, 14-17 yaş grubuna yönelik müdahalelerin ve bölgesel eşitsizliklerin acilen önceliklendirilmesi gerektiğini gösteriyor.

Ortaöğretim çağındaki bu artışa bölgeler bazında bakıldığında ise 14-17 yaş grubunda ortaöğretimde ve yükseköğretimde olmayan çocukların oranının Kuzeydoğu, Orta ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde daha yüksek olduğu görülüyor: Muş'ta 14–17 yaş grubunun %34,4'ü, Ağrı ve Şanlıurfa'da ise %32,8'i ortaöğretim ya da üniversitede değildir. Bu durum, bu üç ilde her üç çocuktan birinin geç başlayan eğitim veya sınıf tekrarı gibi nedenlerle hâlâ ortaokulda olduğunu ya da eğitim dışında kaldığını gösteriyor.

İLLERE GÖRE 14-17 YAŞ GRUBUNDA ORTAÖĞRETİMDE VEYA YÜKSEKÖĞRETİMDE OLMAYAN ÖĞRENCİ ORANI

Türkiye’de 15–17 yaş grubunda çalışan çocuk oranının artması ve tüm çocukların neredeyse üçte birinin maddi yoksunluk içinde yaşaması, sosyoekonomik koşulların eğitim dışına çıkmada belirleyici olduğunu gösteriyor.

TÜİK verileri de ciddi oranda çocuğun maddi yoksunluk içinde yaşadığını gösteriyor: 2024 yılı verilerine göre, Türkiye’de çocukların %30,4’ü maddi yoksunluk içindedir.² Tüm bu göstergelerle birlikte, 2024 itibarıyla çocukların %39,5’inin ‘yoksulluk veya sosyal dışlanma riski’ altında olması Türkiye’yi AB ülkeleri arasında bu riskin en yüksek olduğu ülke konumuna getiriyor.³ 2024 verilerine göre Türkiye’de 15-17 yaş grubundaki çocukların %24,9’u, yani her dört çocuktan biri, işgücüne katılıyor. Son yıllarda hem kızların hem de oğlanların işgücüne katılım oranları artsa da aradaki fark sürüyor; oğlanlar işgücüne kızlardan daha fazla katılıyor: Bu oran, oğlan çocuklarda %35,6, kız çocuklarda ise %13,7’dir.⁴

2 TÜİK, 2025.

3 Eurostat, 31 Ekim 2025.

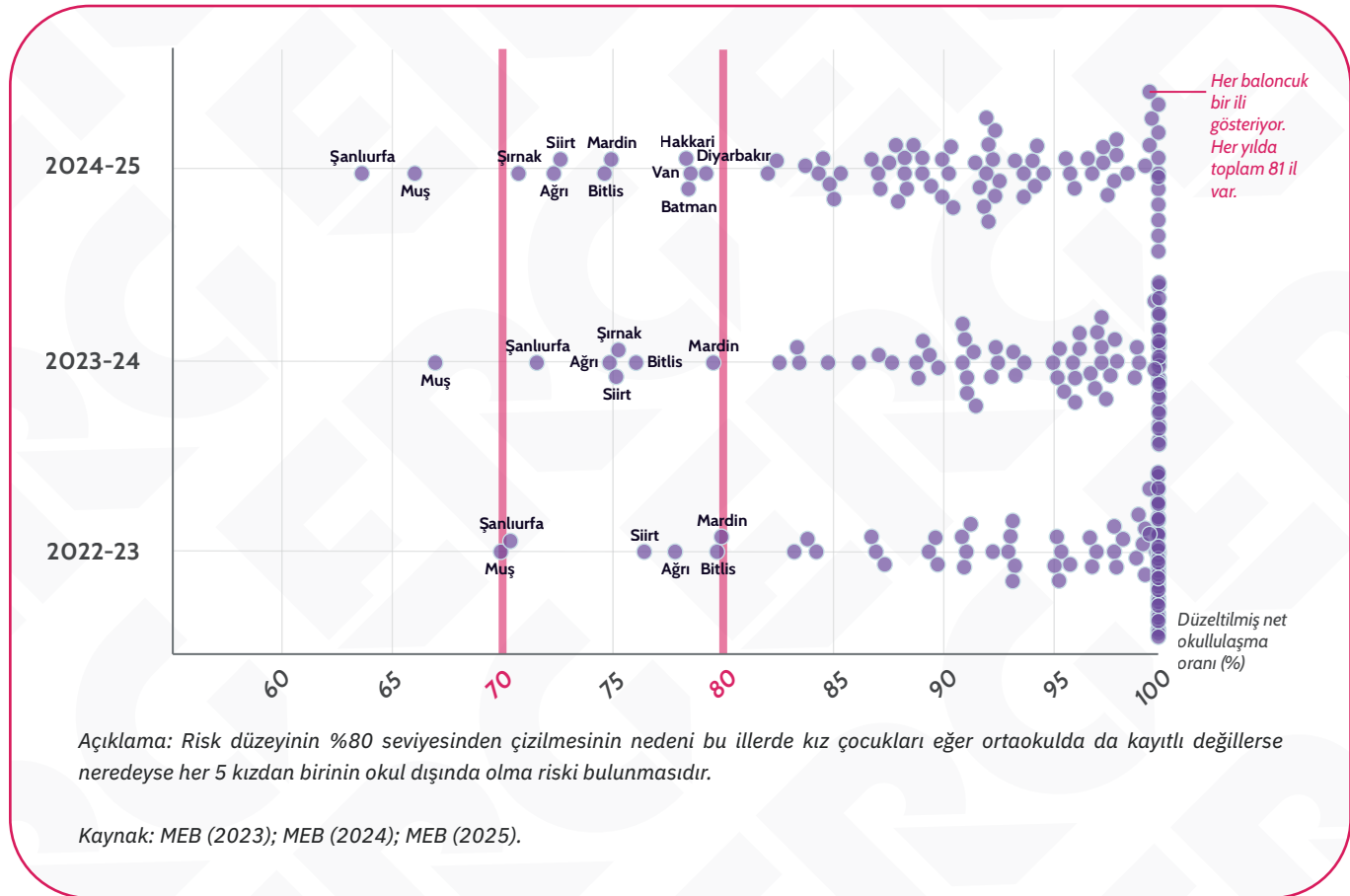
4 TÜİK, 18 Nisan 2025

Eğitimde olmayan kız çocuklar, oğlanlara göre daha az işgücüne katılıyor; ancak ev içindeki “görünmez emek” yükünün büyük kısmını üstlenmeleri ve çocuk yaşta erken ve zorla evliliklere (ÇYEZE) ilişkin verilerin sınırlı olması, kızların eğitimden uzaklaşma nedenlerinin daha yakından ve toplumsal cinsiyet perspektifiyle incelenmesini gerektiriyor.

TÜİK tarafından paylaşılan 16-17 yaş grubu için resmi evlenme istatistikleri, sorunun bölgesel boyutta ne durumda olduğunu göstermiyor ve sadece resmi verilerle izlenebilen kısmına işaret ediyor. ÇYEZE’nin eğitimden kopuş nedenlerinden biri olması nedeniyle, yıllara göre illerde kız çocukların ortaöğretim düzeltilmiş net okullulaşma oranlarına bakıldığında, oranı %80’in altında kalan il sayısının arttığı görülüyor. %80 eşiği, bu illerde ortaöğretim çağındaki kız çocukların önemli bir bölümünün hâlen eğitimin dışında kalma riskiyle karşı karşıya olduğuna işaret ediyor.

KIZ ÇOCUKLARIN İLLERE GÖRE ORTAÖĞRETİM DÜZELTİLMİŞ NET OKULLULAŞMA ORANLARI

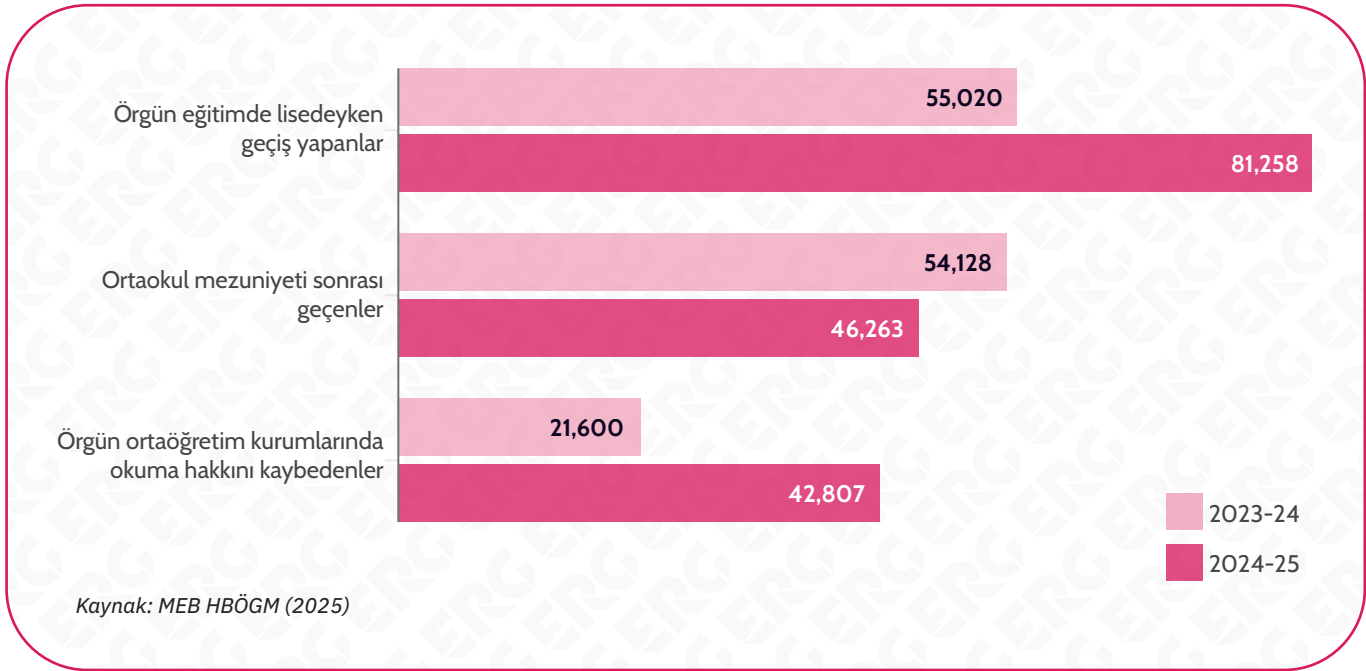
2024-25 eğitim-öğretim yılında 18 yaş ve altındaki 392 bin 887 öğrenci, MESEM programı kapsamında haftanın 4-5 gününü işletmelerde geçirdi.

MESEM kapsamındaki işletmelerin iş güvenliği denetimlerindeki eksiklikler, program kapsamındaki öğrencilerin çocuk işçiliği, ihmal ve istismar gibi hayati risklere açık olmasına yol açıyor. Öğrencilerin okuldan ziyade çoğunlukla işletmelerde olması, iş güvenliği ve çocuk koruma kapsamındaki denetimlerde görülen eksiklikler, MESEM programına dair öne çıkan sorunlar arasındadır.

Bir önceki yıla kıyasla açıköğretim liselerindeki 18 yaş ve altındaki öğrenci sayısı %14,2 azaldı; örgün eğitim kurumlarından açıköğretime geçiş yapan öğrencilerin sayısı ise %30,3 arttı.

Örgün eğitim hakkını kaybettiği için açıköğretim lisesine geçen öğrenci sayısı ise 42 bin 807'dir.⁵ Önceki yıla göre bu sayı, iki katına çıktı. İki defa sınıf tekrarı yapanlar, evlenenler ve örgün eğitim dışına çıkarma cezası alan çocuklar örgün eğitime devam etme haklarını kaybediyorlar.

YILLARA GÖRE AÇIKÖĞRETİME GEÇİŞ DURUMU

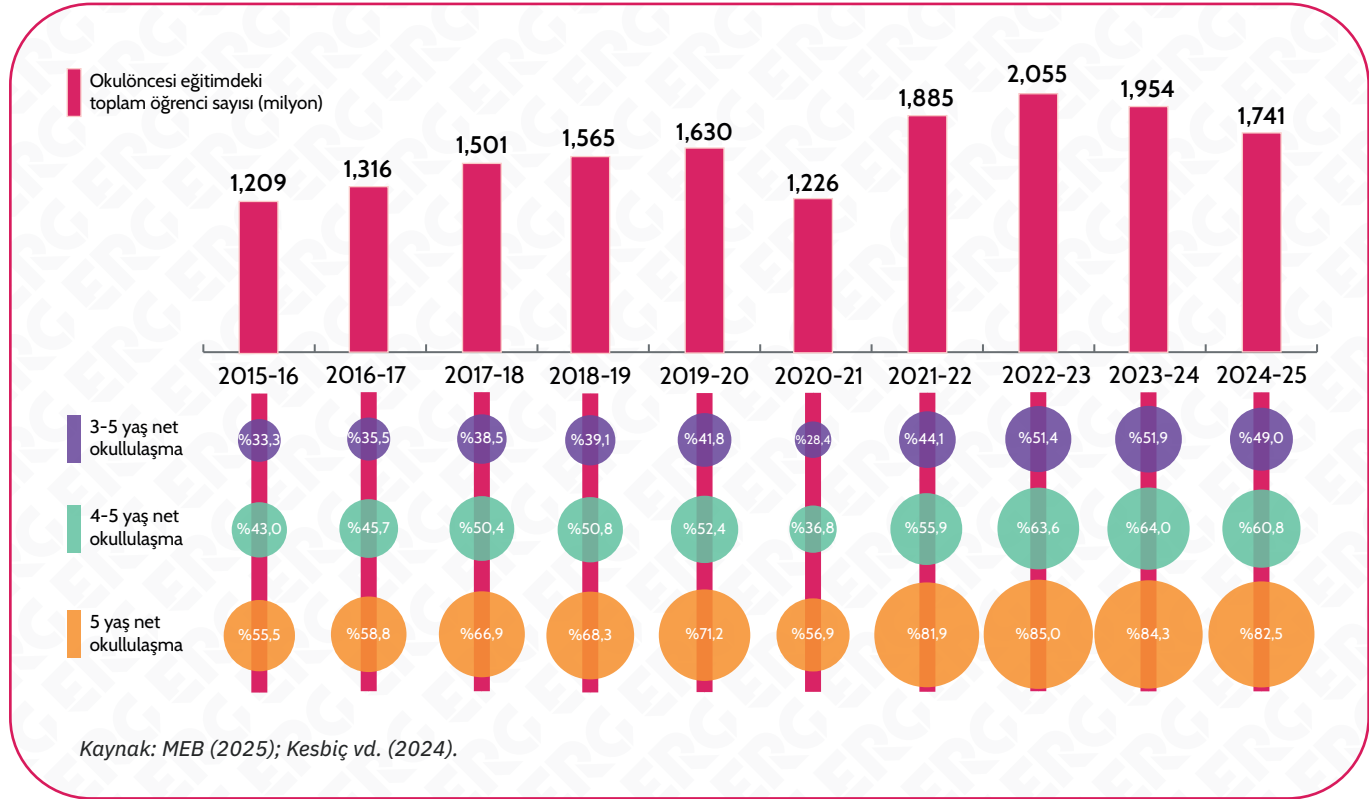
5 MEB HBÖGM, 2025.

2024-25 eğitim-öğretim yılı itibarıyla okulöncesi eğitim hâlâ zorunlu eğitim kapsamında değildir.

Okulöncesi eğitimdeki toplam öğrenci sayısı son iki yıldır belirgin biçimde düşüyor: 2023-24'te 1 milyon 954 bin 202 olan öğrenci sayısı, 2024-25'te 1 milyon 741 bin 314'e gerileyerek %10,9 azaldı.⁶ 3-5 yaşta okulöncesi eğitim oranının en düşük olduğu iller; Şanlıurfa (%36,9), Mardin (%37,2), Diyarbakır (%38,6), Şırnak (%38,8) ve Kahramanmaraş'tır (%39,8).

OKULÖNCESİ EĞİTİMDE TOPLAM ÖĞRENCİ SAYISI VE NET OKULLULAŞMA ORANLARI

Özel eğitim ihtiyacı olan çocuklara ilişkin veri olmaması, hem ihtiyacın gerçek boyutunun anlaşılmasını hem de politika geliştirme süreçlerinin kanıta dayalı biçimde ilerlemesini zorlaştırıyor.

2024-25 eğitim-öğretim yılında özel eğitim hizmetlerinden yararlanan öğrenci sayısı %7,7 artarak 602 bin 729'a çıkmış olsa da, okulöncesinde zorunlu eğitime rağmen kaynaştırma oranlarının düşmesi ve öğrencilerin büyük çoğunluğunun ayrılaştırılmış ortamlarda eğitim alması dikkat çekiyor.⁷ Öte yandan, özel eğitimden yararlanan öğrenci sayısının ortaöğretime geçişte yaklaşık yarıya düşmesi yapısal bir sorun olarak varlığını koruyor. Toplumsal cinsiyet açısından da belirgin bir eşitsizlik söz konusu: Kız çocukların tanılanma oranları tüm kademelerde düşük seyrediyor ve okulöncesinde oğlanların sayısı kızların 2,2 katına ulaşıyor.

⁶ MEB, 2025.

⁷ A.g.e.

Kırsalda nüfusun seyrek olduğu ve sınıf açmanın mümkün olmadığı durumlarda eğitime erişim üç temel mekanizmayla sağlanıyor: taşımali eğitim, pansiyon hizmetleri ve yatılı bölge ortaokulları (YBO). Ancak 2024-25 yılı, hepsinde öğrenci sayısının azaldığı bir yıl oldu.

Ağustos 2024'te yürürlüğe giren yönetmelik değişikliğinde,⁸ taşıma hizmeti için azami uzaklığın 50 km'den 30 km'ye düşürülmesi, hizmetten yararlanan öğrenci sayısını azalttı. 2024-25'te taşımali eğitimden yararlanan öğrenci sayısı bir önceki yıla kıyasla %16,2 azalarak 846 bin 168'e geriledi. Pansiyonlarda kalan öğrenci sayısı %7,9 azalarak 244 bin 666'ya düştü.⁹ YBO sayısı 254'ten 224'e geriledi ve öğrenci sayısı %18,7 azalarak 36 bin 174'e indi.¹⁰ Diğer yandan, 2024-25 döneminde köylerde okulöncesi eğitim gören öğrenci sayısı %24,6 artarak 63 bin 641'e yükseldi.

OKUL

EİR 2025'te okul, yalnızca eğitimin yürütüldüğü bir ortam değil, aynı zamanda çocuğun gelişimini etkileyen çok katmanlı ekosistemin merkezinde yer alan bir kurum olarak ele alınıyor.

Okulun işlevinin yalnızca eğitim hizmetleri sunmak değil, aynı zamanda çocukları koruyucu kaynaklarla ilişkilendiren, kriz veya kesinti durumlarında öğrenmenin ve iyi olma hâlinin sürekliliğini sağlayan bir bağlantı noktası oluşturmak olduğu vurgulanıyor.

2024-25 eğitim-öğretim yılında politika düzeyinde okullar etrafında öne çıkan konular: çocuk yoksulluğu, suça sürüklenen çocuklar olgusu ve çocuklarda bağımlılık yapıcı madde kullanımıdır.

2024 yılında Türkiye'de güvenlik birimlerine 202 bin 785 suça sürüklenen çocuk getirildi. 2022'den 2023'e %13,5 oranında azalan sayı, 2024'te %13,3 oranında arttı.¹¹ Ancak suça sürüklenme olgusu, bireysel ahlaki yetersizlik olarak değil, okulun da arasında olduğu dayanıklılık ağlarının zayıflığı üzerinden değerlendirilmelidir.

⁸ MEB, 1 Ağustos 2024.

⁹ MEB, 2025

¹⁰ A.g.e.

¹¹ TÜİK, 1 Ağustos 2025.

***Politika düzeyinde okulun ısrarla vurgulanması gereken rolü
ücretsiz ve sağlıklı okul yemeği sunulmasıdır.***

Maddi yetersizlik nedeniyle Türkiye’de her 10 çocuktan biri günde taze meyve/sebze yiyemiyor (%10,0), her dört çocuktan biri düzenli protein tüketemiyor (%23,1).¹² En düşük sosyoekonomik gruptaki çocukların yalnızca %43,5’i haftada iki-üç kez et, balık ya da tavuk yiyebilirken, bu oran en yüksek gelir grubunda %77,9.¹³ Türkiye’de çocukların %5,5’i yetersiz beslenme nedeniyle bodurluk yaşıyor.¹⁴ Ailesinden alınma riski altında bulunan çocuk sayısı son 7 yılda %40,3 artarak 171 bin 895’e yükseldi.¹⁵ MEB tarafından okul yemeği programının sadece ihtiyaç sahibi olan öğrencilere sunulmaya devam edileceği paylaşıldı.¹⁶ TÜİK verilerine göre Eylül 2024 ile Ekim 2025 arasında gıda ve alkolsüz içecek fiyatları %40,7 oranında arttı.¹⁷ Türkiye’de yüksek gıda enflasyonu ve yoksulların enflasyondan daha yüksek oranlarda etkilenmesi, beslenme ve temel ihtiyaçlara erişimde var olan eşitsizlikleri derinleştiriyor.

Okuldan kopuşu önlemek için okul aidiyetini artırmaya yönelik müdahale programları geliştirilmesi, devamsızlık ve sınıf tekrarı göstergelerinin düzenli ve yakından izlenmesi kritik önem taşıyor.

Tüm kademelerde 20 gün ve üzeri devamsızlık yapan öğrenci oranları yükseldi. Özellikle ortaokul düzeyinde oran %14,8’den %23,7’ye çıkarak dikkat çekici bir artış gösterdi.¹⁸ Liselerde sınıf tekrarının yeniden uygulanmasının ardından 2024 yılı, sınıf tekrarı oranlarındaki en belirgin artışın gözlemlendiği yıl oldu:

- Genel ortaöğretimde oran %4,7’den %18,5’e,
- Anadolu imam hatip liselerinde oran %4,9’dan %30’a,
- Mesleki ve teknik ortaöğretimde oran %24,9’dan %28,5’e yükseldi.

Zorbalık vakalarındaki artışla öne çıkan güvenlik ihtiyacını karşılamanın yolu, fiziki önlemleri artırmaktan değil, okul ekosisteminde güvene dayalı ilişkileri güçlendirerek öğrencilerin içsel güvenlik algısını desteklemekten geçiyor.

2025 yılında yapılan bir araştırmaya katılan ebeveynlerin %68’i çevrelerindeki bir çocuğun zorbalığa uğradığını paylaşıyor.¹⁹ Araştırma, açık kuralların ve destekleyici ilişkilerin bir arada bulunduğu okul iklimlerinin zorbalık oranlarını azaltmada en etkili model olduğunu gösteriyor.²⁰

12 TÜİK, 18 Mart 2025.

13 A.g.e.

14 Our World in Data, t.y.

15 Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2025.

16 Kesbiç vd., 2024.

17 TÜİK, 3 Kasım 2025.

18 MEB SGB 2025.

19 Future Bright Group, 2025.

20 Gerlinger vd., 2021; Konold vd., 2018.

İkili eğitim, pedagojik bir planlama sorunu olmasının yanı sıra; öğrencinin günlük rutinlerinin parçalanması yoluyla ilişkisel ve duygusal dayanıklılığını zayıflatma potansiyeline de sahiptir.

2024-25 eğitim-öğretim yılında ilkökul ve ortaokul düzeyinde ikili eğitim oranları düştü, ortaöğretimde oranlar yeniden yükseldi. Özellikle genel ortaöğretimde oranın 3 yüzde puan artarak %6,4 çıkması dikkat çekicidir.

İKİLİ EĞİTİMDEKİ ÖĞRENCİ ORANI (%)

	2023	2024
İlkokul	42,5	38,8
Ortaokul (temel eğitim)	35,6	31,9
Din öğretimi - ortaokul	12,2	11,8
Genel ortaöğretim	3,4	6,4
Mesleki ve teknik ortaöğretim	1,7	3,3
Din öğretimi - ortaöğretim	1,3	1,8

Kaynak: MEB 2026 yılı Bütçe Teklifi.

Rehberlik ve psikolojik danışmanlık hizmetlerinin etkisi, sınav ve performans odaklı dar çerçeveden çıkarılıp gelişimsel ve önleyici bir modele taşındığında belirgin biçimde artabilir.

Krizler Çağında Çocuk Olmak araştırması verilerine göre öğrencilerin yalnızca %18'i rehber öğretmenleriyle düzenli görüşüyor; ²¹ görüşmelerin çoğu akademik yönlendirmeye sıkışırken psikososyal destek neredeyse hiç sağlanamıyor. Bu durum, rehber öğretmen sayısının ve destek kapasitesinin krizler çağının ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak olduğunu gösteriyor.

²¹ Uyan-Semerci vd., 2025.

EĞİTİMİN İÇERİĞİ

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı İzleme ve Değerlendirme Sistemi'nin kurulması ve geribildirimlerin toplanması önemli bir adımdır. Sonuçların kamuoyuyla paylaşılması sürecin şeffaflığını artıracaktır.

Öğretmen görüşlerine dayanarak yapılan araştırmalar,²² ders kitapları ve öğretim programlarına ilişkin bazı yapısal sorunlara işaret ediyor. Öğretim programlarına ilişkin hizmet içi eğitimlerin kısa ve teorik kalması ve ders içi etkinliklerin nasıl uygulanacağına dair somut örneklerin sınırlılığı öğretmenlerin iş yükünün fazlaşmasına ve öğretmenlerin kendilerini hazırlıksız hissetmesine yol açabiliyor. Kalabalık sınıflar, okullardaki fiziki altyapı ve materyal eksikleri de programların sınıfta uygulanabilirliğini etkiliyor.²³ TYMM'de, uygulamalı etkinliklerin artması, gözlem ve deneylere yer verilmesi, okuma-anlama ve problem çözme becerilerini geliştirmeyi amaçlayan etkinliklerin bulunması ise olumlu bulunuyor. Soyut kavramların öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeyleri yeterince gözetilmeden erken yaşlarda verilmesinin, içerik yoğunluğunun, bazı konuların kapsamlarının daraltılmasının veya çıkarılmasının ile konu sıralamalarının değiştirilmesinin öğrenme bütünlüğünü zayıflattığı belirtiliyor.²⁴

2024-25 eğitim-öğretim yılı, Türkiye'de yapay zekâ politikalarının kurumsallaşması açısından dönüm noktası oldu.

Bu dönemde hem stratejik hem de kurumsal düzeyde önemli adımlar atıldı: Yapay Zekâ Politika Belgesi (2025-2029) yayımlandı, YEĞİTEK bünyesinde Yapay Zekâ ve Büyük Veri Daire Başkanlığı kuruldu ve MEBİ gibi yapay zekâ tabanlı platformların kullanımı hızla genişledi. Bu girişimlerin gerçek bir dönüşüm yaratabilmesi, sınıf içi deneyimlerin güçlendirilmesine, veri güvenliğinin sağlanmasına, algoritmik süreçlerin şeffaflaştırılmasına ve tüm öğrenciler için eşitlikçi erişim çerçevelerinin oluşturulmasına da bağlıdır. Bu nedenle yapay zekâ politikalarının etkili uygulanması, pedagojik, etik ve sosyal boyutları içeren bütüncül bir yaklaşım gerektiriyor.

Türkiye'de çevresel farkındalık ve enerji verimliliğine yönelik çalışmalar artırıldı.

İklim krizi, mesleki dönüşüm ve adil geçiş süreçlerinin hızlandığı bu dönemde eğitim sisteminin rolü her zamankinden daha kritik hâle geliyor. Yeşil Beceri ve Dijital Dönüşüm Projesi ile Enerji Dostu Okullar gibi uygulamalar okul ölçeğinde yaygınlaşmaya başladı. Bu alandaki girişimlerin etkili olabilmesi, altyapı eşitsizliklerinin azaltılması, öğretmenlerin iklim ve sürdürülebilirlik okuryazarlığına yönelik hazırlıklarının güçlendirilmesi ve politika uygulamalarının düzenli izleme-değerlendirme mekanizmalarıyla desteklenmesiyle mümkündür. Bu boşlukların giderilmediği durumda eğitim sisteminin adil geçişte üstlenmesi gereken dönüştürücü rol sınırlı kalacaktır.

²² Öztürk vd., 2025; TEDMEM, 2024.

²³ A.g.e.

²⁴ A.g.e.

ÖĞRETMENLER

Öğretmenler mesleklerini küresel ölçekte bir krize dönüşecek hız ve oranda bırakıyorlar.²⁵ Alanyazına göre mesleğin itibarsızlaşması,²⁶ düşük maaşlar,²⁷ mesleki dayanışmanın kaybolması²⁸ ve öğretmenlerin içinde yaşadıkları zaman yoksulluğu²⁹ gibi unsurlar meslekten ayrılışı veya mesleğin seçilmeyişini etkiliyor.

Bu durumun oluşturduğu öğretmen açığını küresel bağlamda anlamak oldukça zordur ancak OECD'nin gerçekleştirdiği TALIS 2024 bu anlamda yol göstericidir. TALIS'te öğretmen açığına ilişkin en önemli göstergelerden biri "yeterli donanımına sahip öğretmen eksikliği"dir. TALIS için görüşülen ortaokul idarecilerinin %23,0'u yeterli donanımına sahip öğretmen sıkıntısından dolayı okullarında nitelikli eğitim kapasitesinin sınırlandığını söylüyor. Türkiye'de durum OECD ortalamasına yakındır: Bu eksiklik ilkokulda %21,34, ortaokulda %22,7 ve %29,1 olarak beyan edildi.

YETERLİ DONANIMA SAHİP ÖĞRETMEN EKSİKLİĞİ 2018 VE 2024, (%)

25 Kesbiç vd., 2024.

26 Kraft ve Lyon, 2024.

27 García ve Weiss, 9 Mayıs 2019.

28 Van Droogenbroeck, 2014.

29 Creagh, 2023.

Türkiye’de öğretmenlik krizinin nicelikten ziyade nitelik, çalışma koşulları, atama süreçleri ve işgücü planlamasında yoğunlaştığı görülüyor.

Öğretmen açığı yalnızca niceliksel olarak düşünüldüğünde, açığın en temel üç nedeni (1) öğretmenlerin mesleği bırakması, (2) emekli olmaları ve (3) yeni öğretmen sayısının yetersizliğidir. Bu nedenlerin temelinde yatan küresel ekonomik, siyasi ve sosyal hareketleri de değerlendirmek gerekiyor. Örneğin, öğretmenlik mesleğinin koşullarının bugün geldiği noktada belirleyici olan dinamiklerden biri neoliberal politikalar. Zira neoliberal politikaların en öncelikli hedefleri kamu idaresinin harcamalarının kısılması, personel giderlerinin azaltılması ve işgücünün daha “esnek” hâle getirilmesidir.³⁰

1. TALIS 2024 için görüşülen ortaokul öğretmenlerinin %26,8’i önümüzdeki beş yıl içinde mesleği bırakmak istediğini söylüyor. Özellikle 30 yaş altı öğretmenlerin meslekten ayrılma planları dünyada büyüyen bir problemken³¹ Türkiye’de meslekten ayrılma niyeti en düşük grup 30 yaş altı öğretmenlerdir.

2. Türkiye, öğretmen kadroları en genç olan ülkelerden biridir. 50 ve üzeri yaşta öğretmen oranı ortaokulda en düşük olan ülke Türkiye’dir: %7,9 olan Türkiye ortalaması, OECD ortalamasının (%36,6) çok altındadır. Emekli olan öğretmen sayıları da sistemdeki öğretmen sayısına oranla oldukça düşüktür.

3. Verilere göre Türkiye’de lisans mezunları mesleğe girmek için hâlâ isteklidirler. TALIS’te Türkiye’de ilk kariyer tercihi öğretmenlik olan yeni öğretmen oranı %73,6,³² OECD ortalaması %57,5’dir. 2025’te 10 bin kişi alınacak³³ Millî Eğitim Akademisi giriş sınavlarına yüz binlerce kişinin başvurduğu³⁴ düşünüldüğünde Türkiye’de mesleğe yeterli sayıda aday çekme konusunda bir zorluk yaşanmadığı söylenebilir.

Dünyadaki genel yönelimin aksine Türkiye’de öğretmen “arziyle” ve sistem dışına çıkan öğretmen sayısı ile ilgili sorun yaşanmıyor; bu durumun öğretmen açığı olmadığı anlamına gelmediğinin altının çizilmesi önemlidir.

Türkiye’de ve pek çok ülkede neoliberal reformlar doğrultusunda daha düşük ücret ve sınırlı haklarla çalışan ayrı bir öğretmen grubu³⁵ oluştu.

2024-25’te ücretli öğretmenlerin sayısı yaklaşık 13 bin artarak 78 ilde 86 bin 136 oldu³⁶. Ücretli öğretmen sayısının yıllardır düşmemesi, bu yöntemin öğretmen açığını karşılamada fiilen kalıcı bir mekanizmaya dönüştüğünü gösteriyor. Özel eğitim kurumlarında çalışan 177 bin 738 öğretmenin haklarının kanun nezdinde devlet okullarında çalışan meslektaşlarıyla eşitlenmesi ihtiyacı sürüyor. Özel okullarda çalışan öğretmenlerin işverenleri kamu idaresi olmasa da eğitim bir kamu hizmetidir.

30 Compton ve Weiner, 2008.

31 Education International, 7 Ekim 2025.

32 OECD, 2025.

33 MEB, 16 Nisan 2025.

34 ÖSYM, 10 Temmuz 2025.

35 Gaynor, 1998.

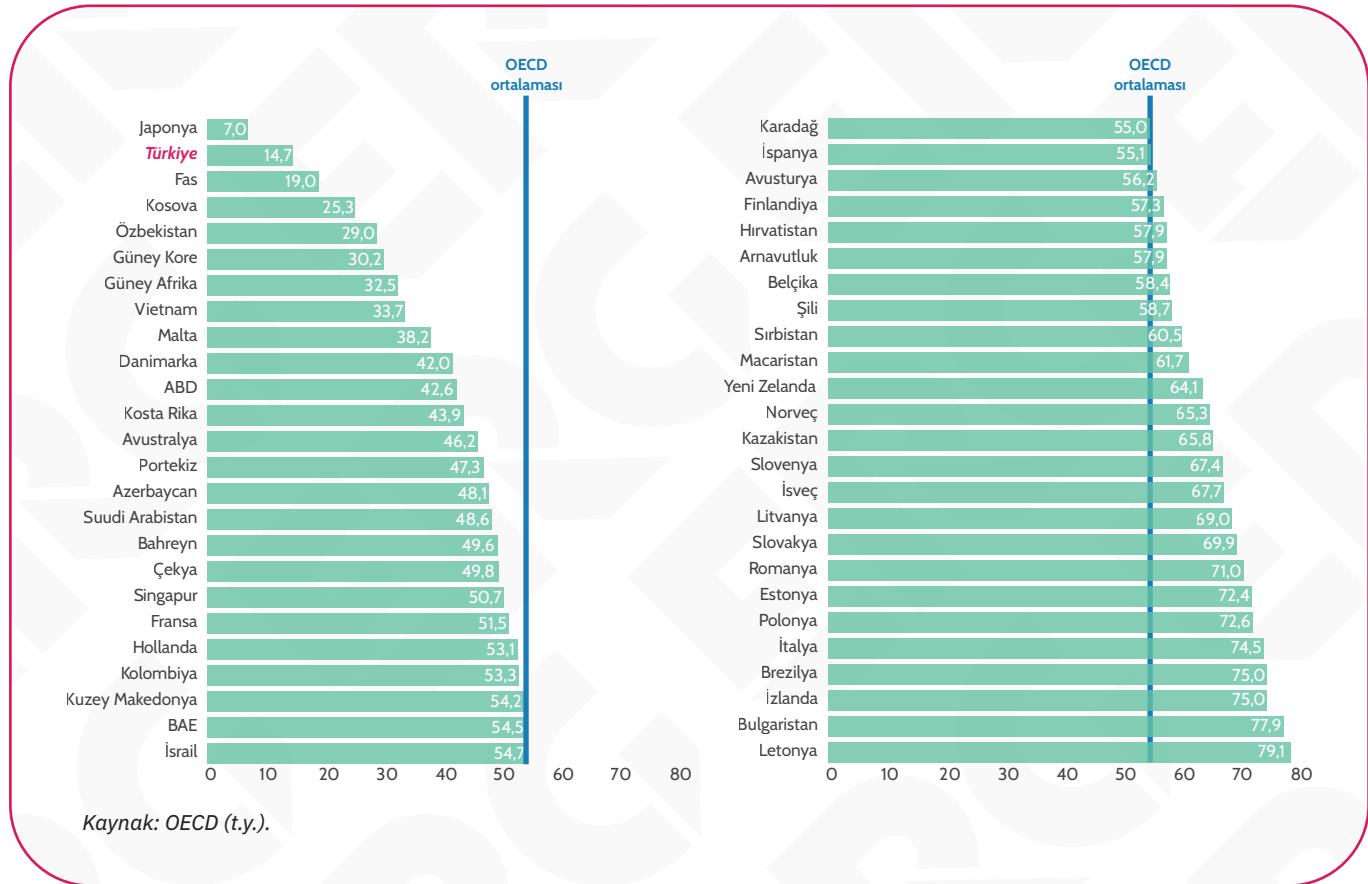
36 Türk Eğitim-Sen, 25 Şubat 2025.

Türkiye’de kadın öğretmenlerin eğitim sistemindeki yüksek temsil oranı yöneticilik pozisyonlarına yansımıyor.

Mevzuatta müdür yardımcılarında en az birinin kadın olması yönündeki düzenleme, cinsiyet farkının büyüklüğü karşısında sınırlı etki yaratıyor. Yeniden görevlendirmenin öncelikli olması ve mevcut yöneticilerin çoğunun erkek olması, yeni pozisyonlarda da erkeklerin ağırlığının sürmesine yol açıyor.³⁷

KADIN İDARECİ ORANI (ORTAOKUL) 2024, %

Türkiye’de 2024-25 yılında öğretmenlerle ilgili olarak “ataması yapılmamış öğretmenler”, mülakatlar, Millî Eğitim Akademileri’nin öğretmenlerin ve eğitim fakültelerinin itirazlarına rağmen açılması, proje okullarda resen atamalar ve özel okul öğretmenleri ve ücretli öğretmenlerin hakları başlıkları kamuoyunda sıkça tartışıldı.

Öğretmen yetiştirme sürecine Millî Eğitim Akademileri’nin dahil edilmesi, sistemde köklü bir dönüşüm yarattı; ancak akademilerin takvimi, kapsamı ve koşulları hâlâ belirsizdir. MEB, mevcut öğretmen yetiştirme sistemini yetersiz bulduğu için akademi modelini savunuyor; fakat aynı akademisyenlerin akademilerde ders verecek olması “üniversitede kazanılamayan yeterliklerin nasıl kazandırılacağı” sorusunu gündeme getiriyor.

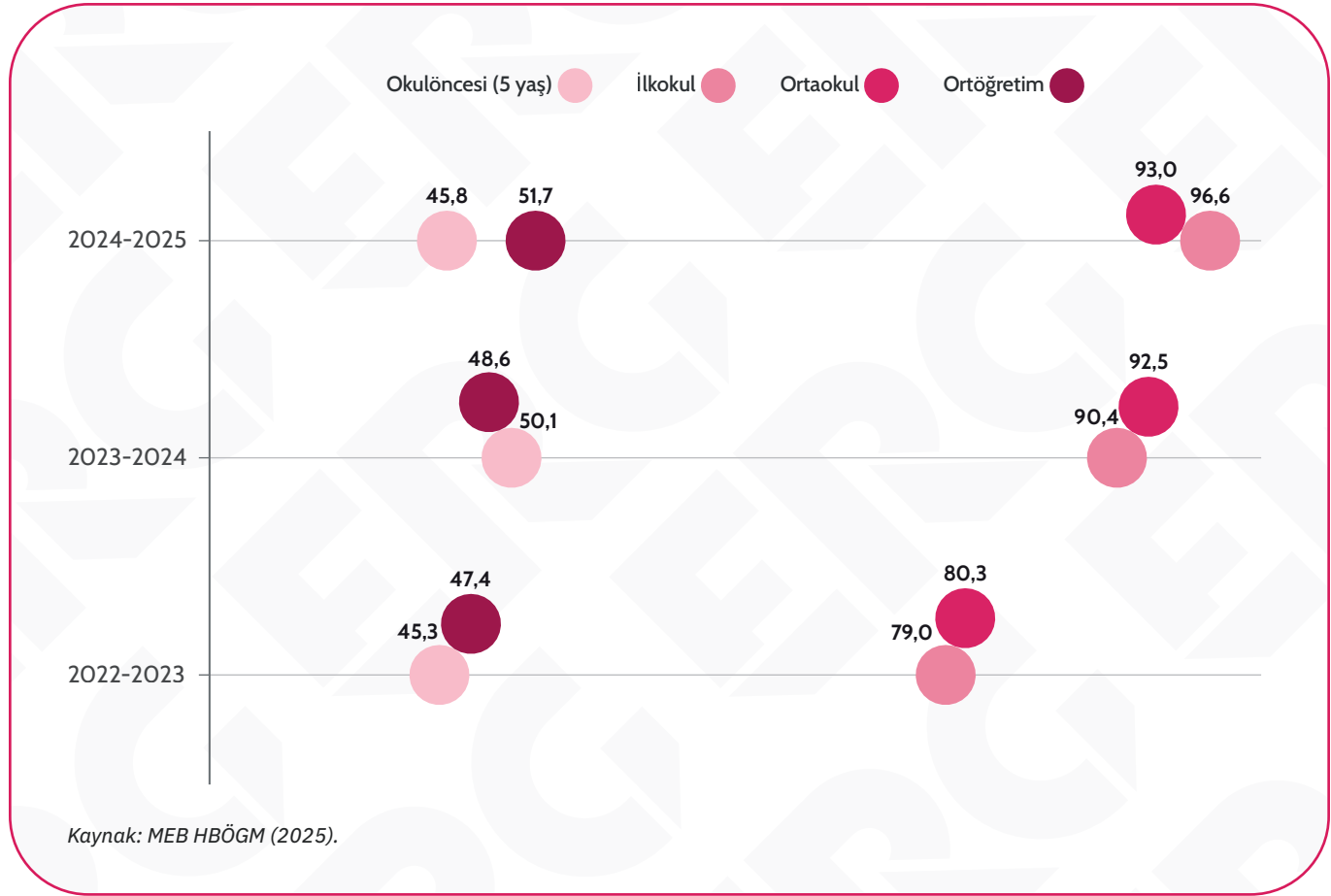

ÇOKLU KRİZLER EĞİTİMİ NASIL ETKİLİYOR?

Ekonomik durgunluk, deprem sonrası eğitime erişimde yaşanan zorluklar ile artan toplumsal kutuplaşma gibi çoklu krizlerin ortasında, mülteci çocukların eğitime erişimi kırılganlaşmaya devam ediyor.

MEB verilerine göre eğitim dışında 192 bin 638 yabancı uyruklu çocuk bulunuyor.³⁸ Veriler incelendiğinde, yabancı uyruklu öğrencilerin %79,4'ünün ve bu öğrencilerin arasında yer alan Suriyeli öğrencilerin %77,9'unun okullulaştığı görülüyor.³⁹ Okullulaşma oranları bir önceki yıla kıyasla artsa da özellikle okulöncesi ve ortaöğretim kademelerinde düşük seyrettiğini vurgulamak gerekiyor.

TÜRKİYE'DE BULUNAN YABANCI UYUKLU ÖĞRENCİLERİN EĞİTİM KADEMELERİNE GÖRE OKULLULAŞMA ORANLARI (%)

UNICEF'in yaptığı araştırma, mülteci çocukların eğitime erişimini sınırlayan başlıca engelleri şöyle ortaya koyuyor:

Kayıt güçlükleri: Ailelerin %36,8'i belge eksikliği, adres sorunları, kimlik kaybı ve dil bariyeri nedeniyle çocuklarını okula kaydettiremiyor.⁴⁰

Barınma ve ulaşım sorunları: Deprem sonrası barınma krizi ve güncellenemeyen ikamet adresleri okula kayıt süreçlerini zorlaştırırken; katılımcıların %16,6'sı ulaşım imkânlarının yetersizliği nedeniyle çocukların okula düzenli devam edemediğini belirtiyor.⁴¹

Ekonomik güçlükler: Ailelerin %33,0'ü okul masraflarını karşılayamıyor; %14,3'ü çocukların çalışmak zorunda kaldığını ifade ediyor.⁴²

Kesişimsel engeller: Kız çocuklar bakım yükümlülükleri ve güvenlik kaygıları nedeniyle, engelli mülteci çocuklar ise cihaz ve özel eğitim hizmetlerine erişemediği için daha yüksek risk altındadır.

Okul iklimi ve dil bariyeri: Mülteci çocukların %10,5'i akran zorbalığına maruz kalıyor;⁴³ %6,4'ü Türkçe yetersizliği nedeniyle dersleri takip edemiyor.⁴⁴

Suriye'de 8 Aralık 2024'te yaşanan rejim değişikliği, yüz binlerce çocuğun geri dönüşüyle birlikte Türkiye ve Suriye arasında kesintisiz, güvenli ve kapsayıcı eğitimin nasıl sağlanacağına dair kritik bir belirsizlik dönemi başlattı.

Rejim değişikliğinden bu yana 550 bin Suriyeli ülkesine döndü;⁴⁵ MEB'e göre yaklaşık 100 bin çocuk 2025-26 eğitim yılı başında geri dönüş nedeniyle okuldan ayrıldı.⁴⁶ Bu çocukların hangi kademede oldukları veya cinsiyet dağılımları bilinmediği için eğitim kayıpları izlenemiyor. Ailelerin %79,7'si ekonomik zorluklar nedeniyle dönme kararı aldığını belirtirken,⁴⁷ Türkiye'de kalmayı tercih edenlerin %48,0'i çocuklarının daha iyi eğitim alabilmesi için geri dönmeyi düşünmediğini söylüyor.⁴⁸ Bu tablo, siyasal gelişmelerin çocukların eğitim hakkını doğrudan etkilediğini; hem Türkiye'de kalan çocuklar hem de Suriye'ye dönenler için kapsayıcı, güvenli ve kesintisiz bir eğitim sisteminin iki ülkenin ortak sorumluluğu olduğunu açıkça gösteriyor.

Depremden iki yıl sonra eğitimde toparlanma işaretleri görülse de, bölgedeki çocuklar ve öğretmenler için riskler devam ediyor. Eğitimin güvenli ve kesintisiz sürmesi, iyi olma hâlinin korunması açısından kritik önem taşımayı sürdürüyor.

Özellikle 6-9 ve 10-13 yaş gruplarında okullulaşma oranlarının yeniden deprem öncesi düzeyleri yakalaması olumlu bir toparlanmaya işaret ediyor. Ancak 14-17 yaş grubunda okullulaşma oranlarının düşmesi, ekonomik güçlüklerin ve kırılganlıkların ortaöğretim kademesinden itibaren çocukların eğitime devamını zorlaştırdığını gösteriyor. 4+4+4 sistemine geçişle birlikte okula başlama yaşının öne çekilmesi ve bazı öğrencilerin liseyi erken tamamlaması da bu azalmanın nedenleri arasındadır.

40 UNICEF Türkiye Eğitim Sektörü Çalışma Grubu, Ağustos 2025, s. 27.

41 UNICEF Türkiye Eğitim Sektörü Çalışma Grubu, Ağustos 2025, s. 27.

42 UNICEF Türkiye Eğitim Sektörü Çalışma Grubu, Ağustos 2025, s. 27.

43 UNICEF Türkiye Eğitim Sektörü Çalışma Grubu, Ağustos 2025, s. 22.

44 UNICEF Türkiye Eğitim Sektörü Çalışma Grubu, Ağustos 2025, s. 35.

45 Anka Haber Ajansı, 1 Kasım 2025.

46 MEB, 13 Eylül 2025.

47 Mülteciler ve Sığınmacılar Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, Ağustos 2025.

48 Hayata Destek Derneği, Ekim 2025.

Depremi en çok etkilediği etkilediği dört ilde (Hatay, Kahramanmaraş, Malatya ve Adıyaman) öğretmen sayısındaki artışa rağmen kırsal bölgelerde öğretmen istihdamının yetersizliği, kalabalık sınıf nüfusları ve bazı okullarda ikili eğitimin devam etmesi⁴⁹ nedeniyle, bölgedeki öğretmen ihtiyacı sürüyor. Derslik sayısında önemli artış sağlandığı görülüyor. Derslik yapımının depremden en çok etkilenen illerde önceliklendirilmeye devam edilmesi ile yeni yapılan TOKİ konut alanlarında geri kalan okul ve derslik inşaatlarının tamamlanması, her çocuğun nitelikli eğitime erişimi açısından önemlidir. Taşınmalı eğitim ve pansiyon hizmetlerinden yararlanan öğrenci sayılarının azalması, düşük gelirli, kırsal bölgede yaşayan, mülteci ya da engelli çocukların eğitim dışında kalma riskini artırıyor.

Özellikle ekonomik kriz dönemleri için çocuk yoksulluğuyla mücadelede kritik bir araç olan sosyal yardımların etkisi Türkiye’de oldukça sınırlı kalıyor.

31 Avrupa ülkesini karşılaştıran araştırmaya göre, Türkiye’de %41,6 olan çocuk yoksulluğu oranı, sosyal transferler sonrasında yalnızca %33,0’e düşüyor; yani yoksulluğu azaltma etkisi %20,7 ile en düşük seviyelerden biridir. Buna karşılık AB ortalamasında sosyal yardımlar çocuk yoksulluğunu %40,2 oranında azaltıyor.⁵⁰ Bu fark, Türkiye’deki mevcut sosyal yardım mekanizmalarının yetersiz kaldığını ve daha etkili, hedefi belirgin ve farklılaştırılmış sosyal politika araçlarına ihtiyaç duyulduğunu gösteriyor.

En zengin hanelerin eğitime yaptığı harcama, en yoksul hanelerin 28 katına ulaşıyor.

2024 verileri, özel eğitim harcamalarında sosyoekonomik uçurumun ne kadar derinleştiğini açıkça gösteriyor: En alt gelir grubundaki haneler tüm özel eğitim harcamalarının yalnızca %2,3’ünü, en üst %20’lik dilim %64,5’ini yapıyor.⁵¹ Kırtasiye, kurs, dersane, özel öğretmen ve özel okullar gibi tüm kalemleri kapsayan bu tablo, ekonomik eşitsizliklerin çocukların eğitime erişim olanaklarını belirleyen en güçlü faktörlerden biri hâline geldiğini ortaya koyuyor.

Ekonomik kriz, güvencesiz çalışma koşulları ve artan iş güvenliği riskleri, mesleki eğitimin öğrenciler için bir ‘fırsat alanı’ olmaktan çıkıp bir kırılma kaynağına dönüşmesine yol açıyor.

Meslek lisesi mezunları ile yükseköğretim mezunları arasındaki yaklaşık %40’lık ücret farkı,⁵² öğrencilerin üniversite sınavına yönelmesine ve mesleki eğitimden uzaklaşmasına neden oluyor. Buna ek olarak, Türkiye’nin 2023 ve 2024 yıllarında 100 bin çalışan başına düşen ölümcül iş kazalarında Avrupa’da ilk sırada yer alması⁵³ ve yalnızca Ocak–Ekim 2025 döneminde en az 72 çocuk işçinin hayatını kaybetmesi,⁵⁴ iş güvenliği risklerinin mesleki eğitimi gençler için giderek daha tehlikeli bir seçenek hâline getirdiğini ortaya koyuyor. Bu koşullar iyileştirilmeden yapılacak ortaöğretim düzenlemeleri ise, katsayı döneminde olduğu gibi, öğrencilerin mesleki eğitimden uzaklaşması riskini yeniden doğurabilir.

49 Sağol, 13 Ağustos 2025.

50 Tekdemir ve Yılmaz, 2024.

51 TÜİK, 2 Haziran 2025

52 Özer, 2023

53 ILO, t.y.

54 İŞİG Meclisi, 6 Kasım 2025; İŞİG Meclisi, 8 Ekim 2025; İŞİG Meclisi, 10 Eylül 2025; İŞİG Meclisi, 8 Ağustos 2025; İŞİG Meclisi, 8 Temmuz 2025; İŞİG Meclisi, 11 Haziran 2025; İŞİG Meclisi, 8 Mayıs 2025; İŞİG Meclisi, 8 Nisan 2025; İŞİG Meclisi, 4 Mart 2025; İŞİG Meclisi, 6 Şubat 2025.

Ekonomik kriz, güvencesiz çalışma koşulları ve artan iş güvenliği riskleri, mesleki eğitimin öğrenciler için bir ‘fırsat alanı’ olmaktan çıkıp bir kırılma noktasına dönüşmesine yol açıyor.

Meslek lisesi mezunları ile yükseköğretim mezunları arasındaki yaklaşık %40’lık ücret farkı,⁵² öğrencilerin üniversite sınavına yönelmesine ve mesleki eğitimden uzaklaşmasına neden oluyor. Buna ek olarak, Türkiye’nin 2023 ve 2024 yıllarında 100 bin çalışan başına düşen ölümcül iş kazalarında Avrupa’da ilk sırada yer alması⁵³ ve yalnızca Ocak–Ekim 2025 döneminde en az 72 çocuk işçinin hayatını kaybetmesi,⁵⁴ iş güvenliği risklerinin mesleki eğitimi gençler için giderek daha tehlikeli bir seçenek hâline getirdiğini ortaya koyuyor. Bu koşullar iyileştirilmeden yapılacak ortaöğretim düzenlemeleri ise, katsayı döneminde olduğu gibi, öğrencilerin mesleki eğitimden uzaklaşması riskini yeniden doğurabilir.

Ekonomik kriz, yaşam maliyetlerindeki artış ve diplomaların değer kaybı, gençlerin üniversiteye erişimini zayıflatıyor; yükseköğretim sistemi çoklu krizlerin baskısı altında daralıyor.

Son sınıf öğrencilerinin yükseköğretime yerleşme oranı iki yılda 5,9 yüzde puan düşerek %26,4’e geriledi; meslek liselerinde ise her beş öğrenciden yalnızca biri üniversiteye yerleşebiliyor. 2025’te yükseköğretim kontenjanlarının neredeyse %10’u boş kalırken, bu boş kontenjanların %82’si vakıf üniversitelerinde gerçekleşti.⁵⁵ Ekonomik getirilerdeki düşüş bu tabloyu daha da pekiştiriyor; üniversite mezunu ücretlerinin son 20 yılda sert biçimde gerilemesi ve ortalama maaşların asgari ücrete yakınsaması, diplomaların ekonomik değerini zayıflattı. Veriler, artık yalnızca üniversite mezunu olmanın gençler için anlamlı bir avantaj sunmadığını; okunan bölüm, mezun olunan üniversite ve sosyoekonomik çevre gibi faktörlerin çok daha belirleyici olabileceğini gösteriyor.

Gençlerin üçte birinin NEET olması, çoklu krizler döneminde Türkiye için ekonomik ve sosyal açıdan en acil politika sorunlarından biridir.

Türkiye’de 18–24 yaş grubundaki NEET oranı %29 ile AB ortalamasının (%12) neredeyse iki buçuk katıdır.⁵⁶ Bu tablo özellikle genç kadınlar için çok daha çarpıcıdır: Kadın NEET oranı %38,9 olup hem erkeklerin (%19,8) hem de AB kadın ortalamasının (%12) oldukça üzerindedir.⁵⁷ Genç kadınların %29,2’si ev içi bakım ve ailevi nedenlerle işgücü dışında kalırken, bu oran erkeklerde yalnızca %1’dir. NEET erkeklerde en yaygın neden iş bulamama (%18,8) iken, genç kadınlarda bu oran %12,2’dir.⁵⁸ Bu kırılma yapıyı derinleştiren bir diğer unsur, gençlerin iş ararken büyük ölçüde sosyal çevrelerine bağımlı olmasıdır: Türkiye’de gençlerin %68’i iş ararken arkadaş ve akrabalarına başvuruyor. Bu durum kurumsal iş bulma mekanizmalarının zayıflığını ve fırsat eşitsizliğini görünür kılıyor.⁵⁹ Ücretsiz ve nitelikli okulöncesi eğitimin yaygınlaştırılması genç kadınların işgücüne katılımı için kritik önem taşıyor. NEET oranını azaltmak için beceri temelli eğitim yaklaşımının güçlendirilmesi, sınav odaklılığın azaltılması ve okul rehberlik hizmetlerinin yalnızca tercih danışmanlığına sınırlı kalmayan bir yapıya kavuşturulması gerekiyor.

55 ÖSYM, 2025a; ÖSYM, 2025b.

56 Eurostat, 13 Haziran 2025.

57 A.g.e.

58 Erdoğan vd., 2025.

59 A.g.e.

Sonuç olarak EİR 2025, tüm bu bulgular ışında eğitimin niteliğini izlerken eşitlik, kapsayıcılık, dayanıklılık, katılımcılık ve insan hakları temellilik ilkelerini öne çıkarıyor; tüm çocukların nitelikli, güvenli ve anlamlı bir öğrenme sürecine erişimini güçlendirmeye yönelik politika önerileri geliştiriyor. Rapor, veriye dayalı analizlerle hem mevcut durumu ortaya koyuyor hem de eğitim sisteminin dönüşümünde diyalog, şeffaflık ve hesapverebilirliğin kurucu rolünü vurguluyor.

EİR 2025'in, her çocuğun hakkı olan kapsayıcı ve nitelikli eğitimin hayata geçmesi için her ölçekte yürütülen çalışmalara katkı sunmasını diliyoruz.

Raporun tamamı için:
egitimreformugirisimi.org

KAYNAKÇA

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2025). 2024 yılı faaliyet raporu. Kasım 2025, https://www.aile.gov.tr/media/197323/faaliyet-raporu-2024_son_28-02-2025.pdf

Alpar, A. (2024, 12 Haziran). Bilim böyle bir şey değil - 2: Yeni müfredatta ortaöğretim fizik dersi programı. T24. Kasım 2025, <https://t24.com.tr/yazarlar/ali-alpar/bilim-boyle-bir-sey-degil-2-yeni-mufredatta-ortaogretim-fizik-dersi-programi,45201>

Anka Haber Ajansı (2025, 1 Kasım). Ali Yerlikaya: 8 Aralık 2024 tarihinden bugüne 550 bin Suriyeli kardeşimiz ülkesine geri dönüş yaptı. Kasım 2025, https://ankahaber.net/haber/detay/ali_yerlikaya_8_aralik_2024_tarihden_bugune_550_bin_suriyeli_kardesimiz_ulkesine_geri_donus_yapti_270859

Compton, M. ve Weiner, L. (Ed.). (2008). The global assault on teaching, teachers, and their unions. *Palgrave Macmillan*. <https://link.springer.com/book/10.1057/9780230611702>

Education International (2025, 7 Ekim). New TALIS data: Report confirms need to act on global teacher shortage and working conditions. <https://www.ei-ie.org/en/item/31459:new-talis-data-report-confirms-need-to-act-on-global-teacher-shortage-and-working-conditions>

Erdoğan, E., Uyan-Semerci, P., Akkan, B. E., Erçetin, T., Kafalı-Eyolcu, B., Küney-Ocak, P., Özkan, E. K., Kazaklı, Y. ve Külekçioğlu, G. (2025). Türkiye’de NEET gençler: Profil ve iyi olma hâli araştırması. *TÜBİTAK 2519 – Cost Çalışma Grubu Destek Programı* (Proje No: 222K388).

Eurostat (2025, 13 Haziran). Young persons neither in employment nor in education and training by NUTS 2 region (NEET rates). Kasım 2025, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/edat_lfse_22__custom_18687280/default/table

Eurostat (2025, 31 Ekim). Persons at risk of poverty or social exclusion by age and sex. Kasım 2025, https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ILC_PEPS01N__custom_18494577/default/table

Future Bright Group (2025). Türkiye’de Akran Zorbalığı Araştırması Raporu. <https://futurebrightacademy.com/shop/turkiyede-akran-zorbaligi-arastirmasi/>

Gaynor, C. (1998). Decentralization of education: Teacher management directions in development. *World Bank*. Kasım 2025, <https://appback.pangandarankab.go.id/public/images/opd/potensidaerah/30122019100026.pdf>

Gerlinger, J., Viano, S., Gardella, J. H., Fisher, B. W., Chris Curran, F. ve Higgins, E. M. (2021). Exclusionary school discipline and delinquent outcomes: A meta-analysis. *Journal of youth and adolescence*, 50(8), 1493-1509. <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/34117607/>

Hayata Destek Derneği (2025, Ekim). Suriye'den gelen mültecilerin gelecek planlarına ve insani ihtiyaçlarına yönelik niyet anketi raporu. Kasım 2025, <https://www.hayatadestek.org/yayinlar/raporlar/suriyeden-gelen-multecilerin-hayata-destek-dernegi-hazirlayan-gelecek-planlarina-ve-insani- ihtiyaclarina-yonelik-niyet-anketi-raporu/>

ILO (t.y.) SDG indicator 8.8.1 - Fatal occupational injuries per 100'000 workers - Annual. Kasım 2025, https://rshiny.ilo.org/dataexplorer22/?lang=en&segment=indicator&id=SDG_F881_SEX_MIG_RT_A&ref_area=TUR
İSİG Meclisi (2025, 6 Şubat). 2025 / Ocak ayında en az 177 işçi hayatını kaybetti. Kasım 2025, <https://www.isigmeclisi.org/21185-ocak-ayinda-en-az-177-isci-hayatini-kaybetti>

İSİG Meclisi (2025, 4 Mart). İş cinayetlerine, düşük ücretlere, işten atmalara ve çocuk işçiliğe karşı mücadeleye... 2025 / Şubat ayında en az 121 işçi hayatını kaybetti. Kasım 2025, <https://www.isigmeclisi.org/21214-is-cinayetlerine-dusuk-ucretlere-isten-atmalara-ve-cocuk-iscilige-k>

İSİG Meclisi (2025, 8 Nisan). Türkiye'nin 'olağanlaştırılmış iş cinayetleri rejimi'nin bilançosu... 2025 / Mart ayında en az 145 işçi hayatını kaybetti. Kasım 2025, <https://www.isigmeclisi.org/21238-turkiye-nin-olaganlastirilmis-is-cinayetleri-rejimi-nin-bilancosu>

İSİG Meclisi (2025, 8 Mayıs). 2025 / Nisan ayında en az 152 işçi hayatını kaybetti. Kasım 2025, <https://www.isigmeclisi.org/21279-nisan-ayinda-en-az-152-isci-hayatini-kaybetti>

İSİG Meclisi (2025, 11 Haziran). Önlemler alınmıyor, sorumlular ceza almıyor, işçilerin sendikal örgütlülüğü engelleniyor... 2025 / Mayıs ayında en az 177 işçi hayatını kaybetti. Kasım 2025, <https://www.isigmeclisi.org/21304-onlemler-alinmiyor-sorumlular-ceza-almiyor-iscilerin-sendikal-orgutlu>

İSİG Meclisi (2025, 8 Temmuz). Yüksekten düşmeler, aşırı-yoğun-fazla çalışmaya bağlı ölümler, Kırım Kongo Kanamalı Ateşi... Haziran ayında en az 164 işçi hayatını kaybetti. Kasım 2025, <https://www.isigmeclisi.org/21343-yuksekten-dusmeler-asiri-yogun-fazla-calismaya-bagli-olumler-ki>

İSİG Meclisi (2025, 8 Ağustos). Yangın işçileri, sıcakta çalış(tır)ma, çocuk işçiler... Temmuz ayında en az 204 işçi, yılın ilk yedi ayında en az 1165 işçi hayatını kaybetti. Kasım 2025, <https://www.isigmeclisi.org/21380-yangin-iscileri-sicakta-calis-tir-ma-cocuk-isciler-temmuz-ayind>

İSİG Meclisi (2025, 10 Eylül). Ağustos ayında en az 192 işçi, yılın ilk sekiz ayında en az 1359 işçi hayatını kaybetti. Kasım 2025, <https://www.isigmeclisi.org/21405-agustos-ayinda-en-az-192-isci-yilin-ilk-sekiz-ayinda-en-az-1359-isci-h>

İSİG Meclisi (2025, 8 Ekim). Eylül ayında en az 206, yılın ilk dokuz ayında en az 1566 işçi hayatını kaybetti. Kasım 2025, <https://www.isigmeclisi.org/21425-eylul-ayinda-en-az-206-yilin-ilk-dokuz-ayinda-en-az-1566-isci-hayatini>

İSİG Meclisi (2025, 6 Kasım). İş cinayetlerine ve çocuk işçiliğine karşı mücadeleye... Ekim ayında 169, yılın ilk on ayında en az 1737 işçi hayatını kaybetti. Kasım 2025, <https://www.isigmeclisi.org/21460-is-cinayetlerine-ve-cocuk-isciligine-karsi-mucadeleye-ekim-ayinda>

Kesbiç, K., Korlu, Ö., Gencer, E. G., Terzi, G. N. ve Arık, B. M. (2024). Eğitim izleme raporu 2024. *Eğitim Reformu Girişimi*. <https://egitimreformugirisimi.org/wp-content/uploads/2024/11/Egitim-Izleme-Raporu-2024.pdf>

Konold, T., Cornell, D., Jia, Y. ve Malone, M. (2018). School climate, student engagement, and academic achievement: A latent variable, multilevel multi-informant examination. *Aera Open*, 4(4), 2332858418815661. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/2332858418815661>

MEB (2023). Millî eğitim istatistikleri: Örgün eğitim 2022-23. Kasım 2025, https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2023_09/29151106_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2022_2023.pdf

MEB (2024). Millî eğitim istatistikleri: Örgün eğitim 2023-24. Kasım 2025, https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2024_10/11230736_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2023_2024.pdf

MEB (2024, 1 Ağustos). Millî Eğitim Bakanlığı Taşıma Yoluyla Eğitime Erişim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. Resmî Gazete (Sayı: 32619).

MEB (2025). Millî eğitim istatistikleri: Örgün eğitim 2024-25. Kasım 2025, https://sgb.meb.gov.tr/istatistik_k/2425.pdf

MEB (2025, 16 Nisan). Basın açıklaması. Kasım 2025, <https://www.meb.gov.tr/basin-aciklamasi/haber/36890/tr>
MEB (2025, 13 Eylül). Bakan Tekin, CNN Türk canlı yayınında soruları yanıtladı. Kasım 2025, <https://meb.gov.tr/bakan-tekin-cnn-turk-canli-yayininda-sorulari-yanitladi/haber/38304/tr>

MEB HBÖGM (2025). İzleme ve değerlendirme raporu 2024. Kasım 2025, https://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2025_05/05165645_izlemevedegerlendirmeraporu.pdf

MEB SGB (2025). 2025 yılı performans programı. Kasım 2025, <https://butceveperformans.meb.gov.tr/file/145.pdf>

MEB SGB (2025, 12 Haziran). İstanbul Milletvekili Çiçek OTLU'nun 7/18061, Diyarbakır Milletvekili Mehmet KAMAÇ'ın 7/27796, Uşak Milletvekili Ali KARAoba'nın 7/27798, Isparta Milletvekili Hikmet Yalım HALICI'nın 7/27799, Adana Milletvekili Orhan SÜMER'in 7/28036, Artvin Milletvekili Uğur BAYRAKTUTAN'ın 7/28037, Aydın Milletvekili Evrim KARAKOZ'un 7/28038, Mersin Milletvekili Perihan KOCA'nın 7/28039, İstanbul Milletvekili Suat ÖZÇAĞDAŞ'ın 7/28044, Edirne Milletvekili Ahmet Baran YAZGAN'ın 7/28045, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk GERGERLİOĞLU'nun 7/28139, İstanbul Milletvekili İsa Mesih ŞAHİN'in 7/28146 numaralı soru önergelerinin cevabı. Sayı: E-32661919-610-61. <https://cdn.tbmm.gov.tr/KKBSPublicFile/D28/Y3/T7/WebOnergeMetni/a38acdd2-792b-4b59-8ff0-750ad330efaf.pdf>

Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumlarına Yönetici Seçme ve Görevlendirme Yönetmeliği (2021, 5 Şubat). *Resmî Gazete* (Sayı: 31386). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=38297&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>
Mülteciler ve Sığınmacılar Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği (2025, Ağustos). Suriye'ye geri dönüşler izleme raporu. Kasım 2025, <https://multeciler.org.tr/wp-content/uploads/2025/08/suriyeye-gonullu-geri-donus-raporu-tr-1.pdf>

OECD (t.y.). TALIS 2024 statistical data compendium. Kasım 2025, <https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoïYTA0YzRhYmUtY2M0Ny00MGQxLWJhNTEtZTViNTU4NWRjYzYzM0IiwidCI6ImFjNDJFNDJQOLTFmNjEtNDYwZC1iMGY0LWZjOTI1YTJiNDcxYyIsImMiOjh9>

ÖSYM (2025, 10 Temmuz). “Akademi Giriş Sınavı ve Öğretmenlik Alan Bilgisi Testi” pazar günü yapılacak. Kasım 2025, <https://www.osym.gov.tr/TR,33401/akademi-giris-sinavi-ve-ogretmenlik-alan-bilgisi-testi-pazar-gunu-yapilacak-10072025.html>

Our World in Data. (t.y.). Malnutrition: Share of children who are stunted. Kasım 2025, <https://ourworldindata.org/grapher/share-of-children-younger-than-5-who-suffer-from-stunting?tab=line&time=earliest..2024&country=~TUR&mapSelect=~TUR>

ÖSYM (2025a). 2025 YKS ek yerleştirme sonuçlarına ilişkin sayısal bilgiler. Kasım 2025, <https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2025/YKS/YERLEST%C4%B0RME/EK/sayisalbilgiler-yked06102025.pdf>

ÖSYM (2025b). 2025 YKS yerleştirme sonuçlarına ilişkin sayısal bilgiler. Kasım 2025, https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2025/YKS/YERLEST%C4%B0RME/sayisalbilgiler_ykd25082025.pdf

Özer, M. (2023). Türkiye’nin mesleki eğitimle imtihanı. *Vakıfbank Kültür Yayınları*.

Öztürk, M., Kapıcı, H. Ö., Karagül, S., Şahal, M., Karagöz, H. B. ve Yazar Savaşer, S. (2025). Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli izleme raporu. *İLKE İlim Kültür Eğitim Vakfı*. https://ilke.org.tr/files/netstk/50/web/115/5261/dosyalar/TYMM_online.pdf

Sağol, B. (2025, 13 Ağustos). Eğitimden kısıldı, özelliklere akıtılıyor. Birgün. Kasım 2025, <https://www.birgun.net/haber/egitimden-kisildi-ozellere-akitiliyor-645236>

TEDMEM (2024). “Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli” ortak metni ve taslak öğretim programlarına ilişkin değerlendirmeler. *Türk Eğitim Derneği Düşünce Kuruluşu*. <https://tedmem.org/storage/writes/May2024/jRig4W4mjT6skSOcRARS.pdf>

Tekdemir, N. ve Yılmaz, H. H. (2024). An empirical analysis of the determinants of child poverty in European countries. *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, 20(71), 95-112.

TÜİK (2025). Türkiye’deki çocuklar 2024: İstatistiklere bakış. Kasım 2025, https://www.tuik.gov.tr/media/announcements/Turkiye_Cocuk_2024TR.pdf

TÜİK (2025, 18 Mart). Çocuk sağlığı ve yoksunluğu, 2024. Kasım 2025, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Cocuk-Sagligi-ve-Yoksunlugu-2024-57934>

TÜİK (2025, 18 Nisan). İstatistiklerle çocuk, 2024. Kasım 2025, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Cocuk-2024-54197>

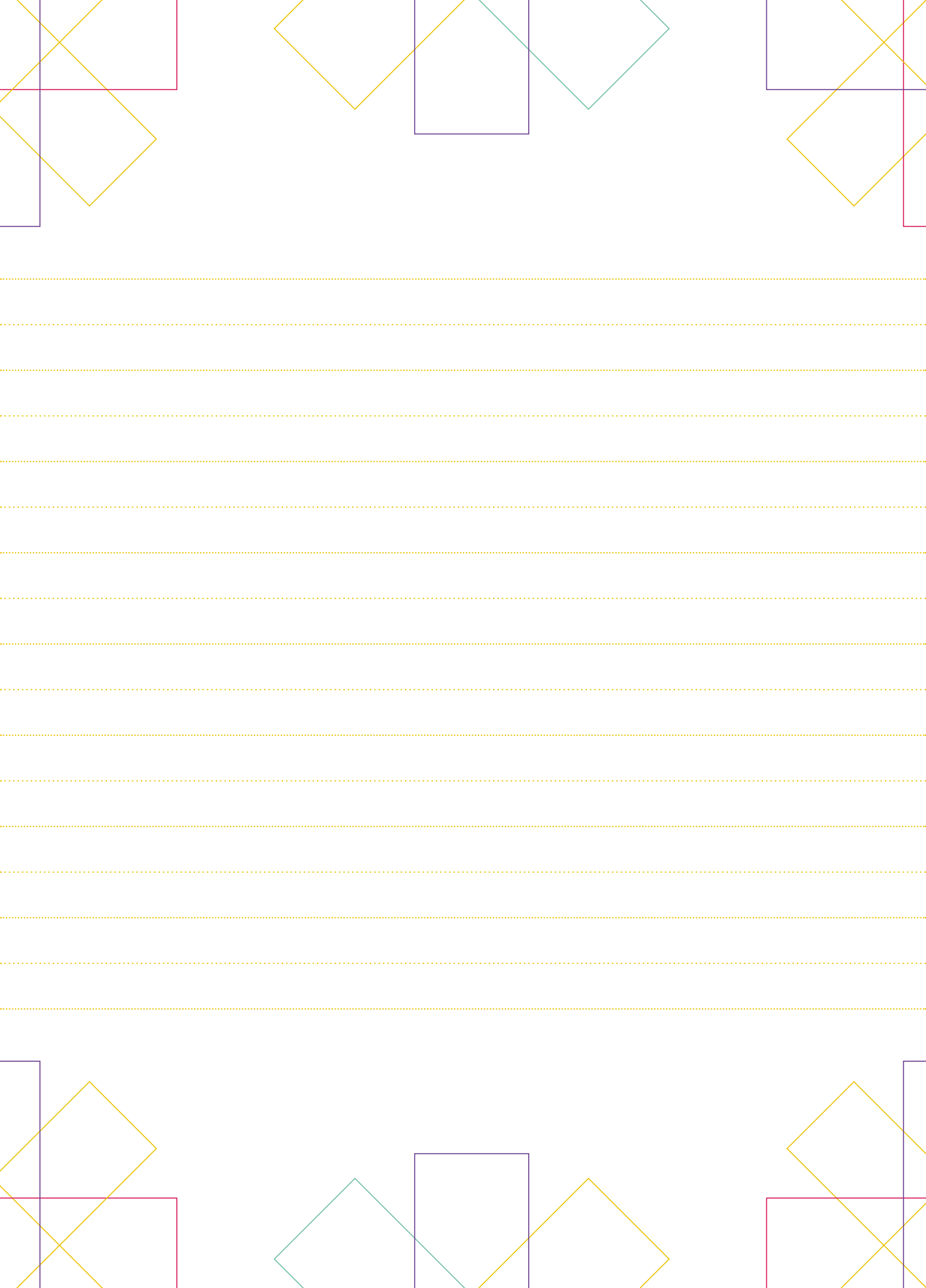
TÜİK (2025, 1 Ağustos). Güvenlik birimine gelen veya getirilen çocuk istatistikleri, 2024 [Veri bülteni]. Kasım 2025, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Guvencuk-Birimine-Gelen-veya-Getirilen-Cocuk-Istatistikleri-2024-53989>

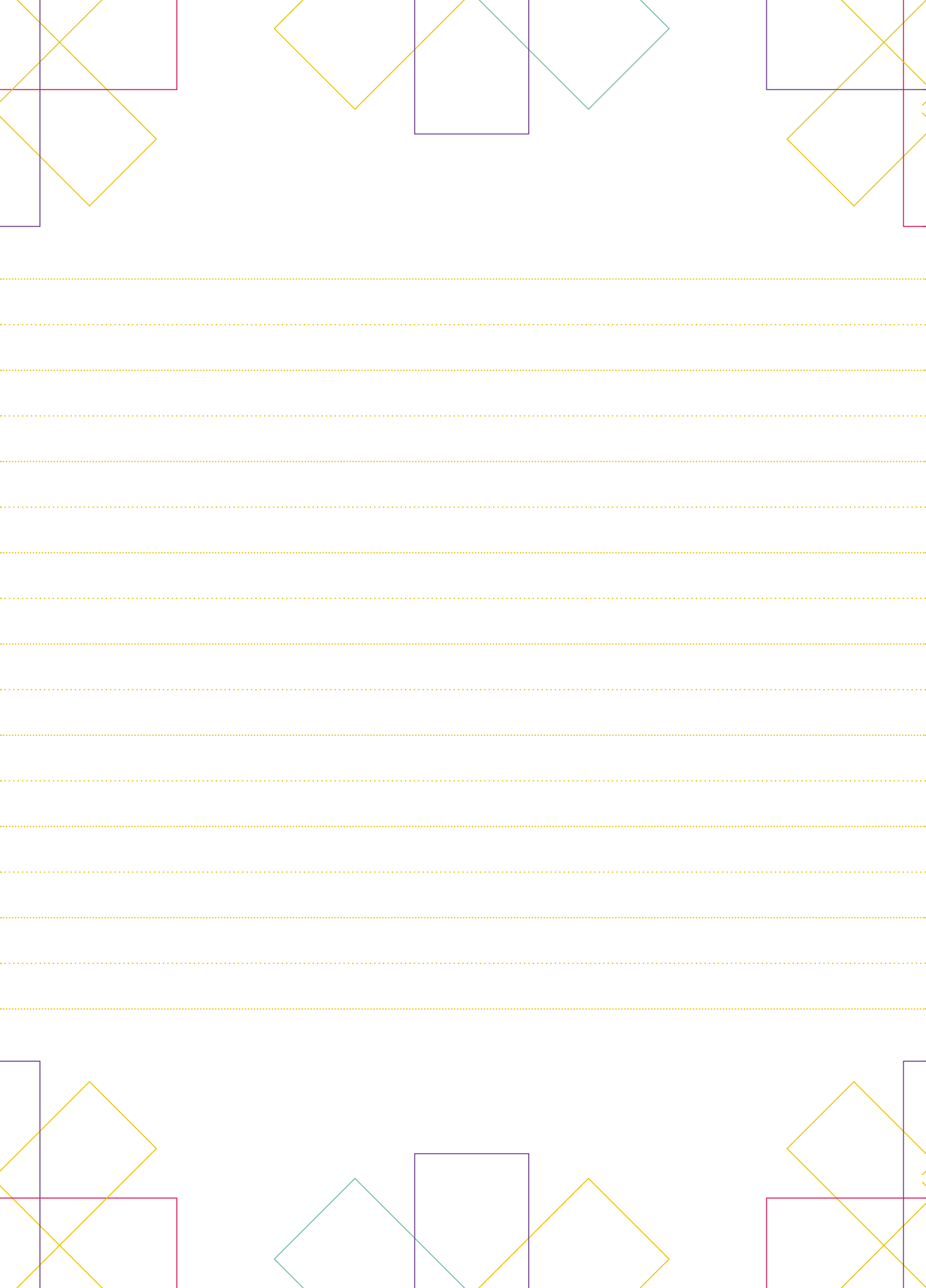
TÜİK (2025, 3 Kasım). Tüketici Fiyat Endeksi – Ekim 2025. Kasım 2025, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Tuketici-Fiyat-Endeksi-Ekim-2025-54185>

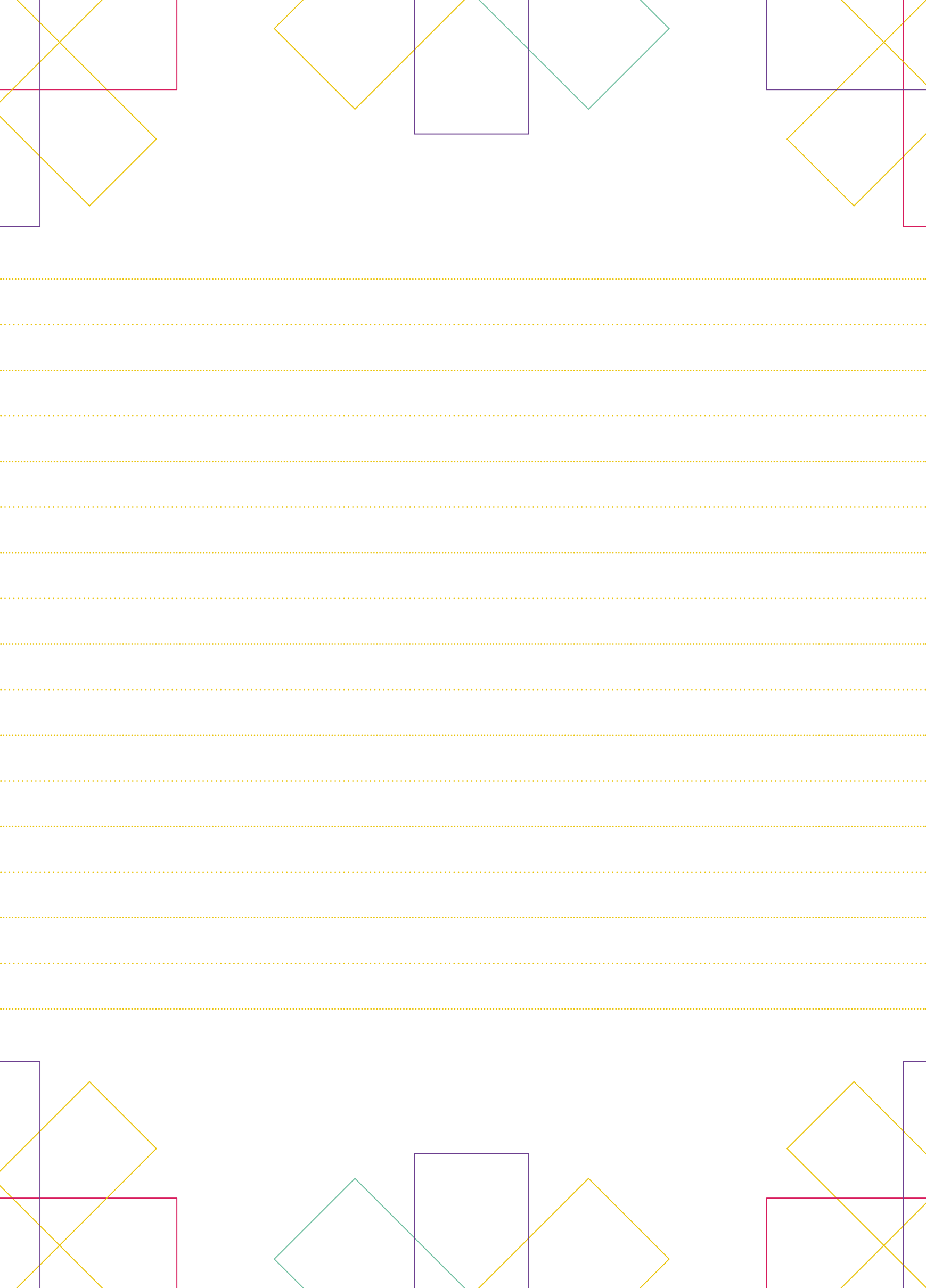
Türk Eğitim-Sen (2025, 25 Şubat). 2024-25 eğitim-öğretim yılında ücretli öğretmen sayısı 78 ilde 86 bin 136'ya yükseldi. Kasım 2025, <https://turkegitimsen.org.tr/2024-25-egitim-ogretim-yilinda-ucretli-ogretmen-sayisi-78-ilde-86-bin-136ya-yukseldi/>

UNICEF Türkiye Eğitim Sektörü Çalışma Grubu (2025, Ağustos). Okula dönüş ebeveyn anketi raporu: 2024–2025 eğitim öğretim yılı. *UNICEF*. <https://data.unhcr.org/en/documents/details/118336>

Uyan-Semerci, P., Erdoğan, E., Akkan, B. ve Durmuş, G. (2025). Krizler çağında çocuk olmak: Türkiye’de pandemi sonrasında çocukların iyi olma hâlini yeniden düşünmek. *İstanbul Bilgi Üniversitesi*. <https://cocuguniyiolmahali.bilgi.org.tr/wp-content/uploads/2025/03/Krizler-Caginda-Cocuk-Olmak-Arastirma-Sonuc-Raporu.pdf>

Yazarlar

Kayıhan Kesbiç
Gülen Naz Terzi
Özgenur Korlu
Ekin Gamze Gencer
Burcu Meltem Arık

Koordinasyon

Kayıhan Kesbiç

Veri Görselleştirme

Özgenur Korlu

Katkıda Bulunanlar

Umay Aktaş Salman
Serdar Güneri
Sena Duygu Topçu
Ayşe Naçar
Şeyma Dağıstan Terzi
Yaprak Sarıışık
Irmak Akıncı
Yakup Yıldırım

Yayına Hazırlayanlar

Özgenur Korlu
Kayıhan Kesbiç
Gülen Naz Terzi
Serdar Güneri
Burcu Meltem Arık
Umay Aktaş Salman
Ekin Gamze Gencer

Yayın Kimliği Tasarımı

Fayn

Kapak Tasarımı

Mert Tügen

İstanbul, Kasım 2025

Bu yayına şu şekilde referans veriniz:

Kesbiç, K., Terzi, G. N., Korlu, Ö., Gencer, E. G. ve Arık, B. M. (2025). Eğitim izleme raporu 2025.

Eğitim Reformu Girişimi. <https://www.egitimreformugirisimi.org/yayinlar/egitim-izleme-raporu-2025>

ERG

egitimreformugirisimi.org